Міжрегіональна Академія управління персоналом
Міжнародна Кадрова Академія
Конфедерація недержавних вищих закладів освіти України
Українсько-Азербайджанський інститут
соціальних наук і самоврядування Г. А. Алієва
Духовно-просвітницький Центр імені Святих Апостолів
ГО “Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління”

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА І ЦЕРКВА: ФІЛОСОФСЬКІ, ТЕОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ В ІНТЕРЕСАХ ЛЮДИНИ

Матеріали науково-практичної конференції
м. Київ, МАУП, 19 травня 2016 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

Редакційна колегія: *М. Н. Курко* (голова), д-р юрид. наук, проф.
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.
В. М. Воронін (відповідальний редактор), д-р іст. наук
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.
М. Л. Головко, д-р іст. наук, проф.
В. І. Литвиненко, д-р. юрид. наук, доц.
Ю. О. Мєлков, д-р філос. наук
Діонісій Мартишин, прот., д-р богосл. наук
Н. Б. Отрешко, д-р соціол. наук, проф.
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., доц.
Ю. П. Сурмін, д-р соціол. наук, проф.

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 5 від 25.05.16)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Українська держава і Церква: філософські, теологічні та практичні аспекти співпраці в інтересах людини: Матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, МАУП, 19 трав. 2016 р. — К.: ДП "Вид. дім "Персонал", 2016. — 240 с.

У пропонованому збірнику подано статті та тези учасників науково-практичної конференції, що охоплюють широку проблематику ролі Церкви у сучасній Україні та перспективи розвитку державно-церковних відносин.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться питаннями державно-церковних відносин.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2016
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2016

Бисенбаев Ф. К.
Феномен веры как предмет межрелигиозного диалога 125

Бочков П. В.
Краткий обзор новейших разделений в среде реформаторских неканонических юрисдикций в Украине..... 133

прот. Димитрій Гарчук
Катехізація та просвітництво в думках Блаженнішого Митрополита Володимира як фактор культурного збагачення українського суспільства..... 139

Гордієнко М. Г.
Церква перед викликами політичного екстремізму 145

Дікарєв О. І.
Еліта у лабіринті саду божественних пісень: до 500-річчя Іероніма Босха 153

Ковальчук А. Ю.
Конституційно-правові засади забезпечення духовної безпеки України 158

Костюк Т. О.
Політико-правові аспекти встановлення ефективної взаємодії держави, церкви і громадянського суспільства в Україні 161

Кущ Н. В.
Церква як ціннісний орієнтир людини (на прикладі роману "Собор" Олеся Гончара) 166

Медвідь Ф. М.
"Слово про Закон і Благодать" Митрополита Іларіона як визначна пам'ятка християнської думки 169

Нич Т. В.
Християнство і питання нації у релігійно-філософській концепції прот. С. Булгакова..... 188

Пальм Н. Д.
Религиоведение в системе гуманитарного образования украинского государства: проблемы и решения..... 192

Паращевін М. А.
Взаємодія релігійних організацій та держави: очікування і реальність..... 198

Табаков В. З.
Великоболгарские корни украинской христианской государственности 201

Утвенко В. В.
Роль держави в матеріальному забезпеченні православної церкви в Гетьманщині в другій половині XVII ст. 208

Чиркова О. А.
Боротьба за православну Церкву в Україні на межі XVI–XVII століть..... 211

Якухно І. І.
Науково-методологічні та теологічні аспекти співпраці держави і церкви у сфері освіти..... 218

Кобржицький В. В.
Північноамериканський досвід підготовки менеджерів з туризму з урахуванням релігійного чинника (проекція на українські реалії) 226

Петряєв О. С.
Свобода віросповідання перед лицем загроз та викликів ісламізації Європи..... 232

Кметик С. В.
Інноваційний аспект сучасної освіти як фактор суттєвого вдосконалення духовного розвитку особистості..... 236

А. Ю. КОВАЛЬЧУК
канд. юрид. наук, доцент, ІП МАУП

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДУХОВНОЇ БЕЗПЕКИ

В XXI столітті у Світі відбувається значні трансформаційні процеси, як геополітичного так і економічного характеру. Саме у цей складний час головним для України залишається збереження її суверенності та незалежності, актуалізується проблема збереження духовно-релігійної, культурної та громадянської самоідентифікації українського народу. Ми погоджуємося з міркуваннями В. В. Горлинського, що збереження духовних цінностей суспільства, держави, нації, людства, а й захист функціонування всієї духовної сфери суспільства є першочерговим й необхідним. Саме в духовній сфері формуються ціннісні засади суспільства, виробляються духовні блага і задовольняються духовні потреби нації та людства завдяки функціонуванню соціокультурних інститутів науки, освіти, моралі, мистецтва, релігії. У наслідок цього формується духовний потенціал сталого розвитку суспільства, культура безпеки як відповідь на виклики глобалізації та реалізація потреби самозбереження людського роду [1]. Отже, духовна безпека Нації дуже важлива, відповідно потребує правового закріплення та правового захисту.

В історії суспільства відомо багато прикладів, коли духовний чинник відігравав визначальну роль у долі народів. Відомий той факт що християнські духовні основи вчинили значний вплив на економічний, політичний, соціальний і культурний розвиток Київської Русі, на зростання її зовнішньополітичного авторитету серед цивілізованих держав світу.

Фундаментальні та правові принципи забезпечення духовних цінностей українців закріплені в Конституції України, а саме у ст. 11 задекларовано, що Держава сприяє консолідації та розвиткові української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України. Також, у статті 35 Конституції України вказано: “Кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Здійснення цього права може бути обмежене законом лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров’я і моральності населення або захисту прав і свобод інших людей. Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа — від церкви. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов’язкова” [2]. Але, при тому виникає питання,

на скільки така позиція є вірною у світлі сучасної державної кризи? Україна є правовою державою, відповідно така складова, як церква і релігія неповинна залишатися поза її увагою. Також, усім відомий той факт що церква і релігія здійснює значний вплив на свідомість людини, а отже є важелем управління і впливу на духовну складову людини. Тому, держава повинна перенести у правове поле будь-які взаємовідносини з церквою.

Багато країн Світу виділили різні шляхи забезпечення духовної безпеки країни. Так у країнах пострадянського простору ми знаходимо чітке закріплення правового статусу церкви.

У статті 8.1 Конституції Вірменії вказано: "У Республіці Вірменія церква відділена від держави. Республіка Вірменія визнає виняткову місію Вірменської Апостольської Святої Церкви як національної церкви в духовному житті вірменського народу, в справі розвитку його національної культури і збереження національної самобутності. У Республіці Вірменія гарантується свобода діяльності всіх релігійних організацій, що діють в установленому законом порядку. Відносини Республіки Вірменія та Вірменської Апостольської Святої Церкви можуть регулюватися законом" [2].

У Конституції Грузії закріплений статус Грузинської Апостольської Автокефальної Православної церкви. Так у статті 9 вказано: "Держава проголошує повну свободу релігійних переконань і віросповідання, разом з тим визнає особливу роль Грузинської Апостольської Автокефальної Православної церкви в історії Грузії і її незалежність від держави" [3].

У Конституції Республіці Білорусь у ст. 16 закріплено: "Релігії і віросповідання рівні перед законом. Взаємовідносини держави і релігійних організацій регулюються законом з урахуванням їх впливу на формування духовних, культурних і державних традицій білоруського народу" [4].

У Конституції Польщі теж закріплені правовідносини між Польською Республікою та Католицькою церквою. Тобто можна констатувати той факт, що хоча формально релігія відділена від держави, фактично кожна країна тим чи іншим засобом захищає свою автентичність і духовну безпеку країни.

Висновки. Українська православна церква, як основа духовного відродження України повинна бути захищена на конституційному рівні. Права та свободи суспільства в духовній сфері повинні захищати законодавчі акти, які визначають порядок освіти та функціонування освітніх, просвітницьких, культурних, релігійних організацій. Для цього по-перше, слід визнати сам факт необхідності забезпечення духовної безпеки. По-друге, захист духовної безпеки повинен стати одним з стратегічних напрямів розвитку України і відповідно побудована система державних органів яка б сприяла духовному відродженню України.

Література

1. Горлинський В. В. Духовні координати безпеки суспільства. Проблеми національної безпеки. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.niisp.org/vydanna/panorama/issue.php?s=prnb1&issue=2006_1

2. *Конституція* України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К. : Преса України, 1997. — 80 с.
3. *Конституція* Республіки Вірменія. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.parliament.am/parliament.php?id=constitution&lang=rus
4. *Конституція* Грузії. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://matsne.gov.ge/ru/document/view/30346
5. *Конституція* Республіки Білорусь. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/asambleya/constitutions.php
6. *Україна* і "русский мир". Стратегічні дослідження Інституту стратегічних досліджень при Президенті України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://westukraine.ru/?cat=38